

De ronde van Vlaanderen

Op de webstek van het Steunpunt WAV vindt men sinds kort een overzicht van de belangrijkste arbeidsmarktcijfers en -indicatoren per Vlaamse en Brusselse gemeente. De tijdreeks strekt zich van 1997 tot en met 2001. Om deze cijfers wat meer van duiding te voorzien, wordt in onderstaand artikel een aantal arbeidsmarktgegevens van de vijf Vlaamse provinciehoofdsteden meer in detail belicht: Antwerpen, Leuven, Brugge, Gent en Hasselt. Ook wordt de stad Brussel opgenomen in de analyse en dit omdat onze hoofdstad een zeer eigen profiel kent dat in vele opzichten afwijkt van de Vlaamse provinciehoofdsteden. Om de vergelijking compleet te maken, werden in elke tabel ook gegevens opgenomen met betrekking tot het Vlaams Gewest. In de volgende paragrafen komen achtereenvolgens de demografische achtergrond, de voornaamste arbeidsmarktindicatoren en een schets van de sectorale samenstelling van elke stad aan bod.

Demografische achtergrond

De provinciehoofdsteden kenmerken zich alle vijf door hun groot aantal *inwoners*. Tabel 1 illustreert dat er in totaal ongeveer 947 000 personen in deze steden wonen. Dit is 16% van de ganse Vlaamse bevolking. Antwerpen is de grootste provinciehoofdstad in Vlaanderen. Met bijna 450 000 inwoners neemt de Scheldestad 7,5% van de Vlaamse bevolking voor haar rekening. Gent komt op de tweede plaats, in dalende lijn gevolgd door Brugge, Leuven en Hasselt. Naar grootteorde situeert Brussel zich tussen Gent en Brugge.

Niet alleen de bevolkingsomvang wijkt af van de gemiddelde Vlaamse stad. Ook bij de verdeling naar *leeftijd* zijn afwijkingen op te merken. Zo tellen de Vlaamse provinciehoofdsteden minder kin-

deren (< 18 jaar) en meer 65-plussers dan gemiddeld in het Vlaams Gewest. Het aandeel van de bevolking op arbeidsleeftijd weerspiegelt min of meer dit van het Vlaams Gewest. In Brussel geldt het omgekeerde verhaal. Deze stad telt meer jongeren en minder ouderen dan gemiddeld in het Vlaams Gewest.

Antwerpen noteert het grootste aandeel kinderen (19,6%) van de hier beschouwde steden. In het Vlaams Gewest ligt dit aandeel evenwel nog hoger (20,3%). Het aandeel –18-jarigen (17,7%) is het laagst in Leuven. Aan het andere eind van de levenslijn springt Antwerpen opnieuw in het oog: ruim één of vijf sinjoren is ouder dan 65 jaar, tegenover een Vlaams gemiddelde van 17,1%. Van de vijf provinciehoofdsteden telt Hasselt het

minste 65-plussers (17,2%).

Bijna 63% van de Vlaamse inwoners behoort tot de *bevolking op arbeidsleeftijd* (18-64 jaar). Hasselt, Brussel en Leuven kunnen rekenen op een hoger aandeel. In Brugge en Gent benadert het aandeel dit van het Vlaams Gewest, in Antwerpen moet men het stellen met een aandeel van 60,3%.

Arbeidsmarktindicatoren

Werkzaamheid

Een maat om de werkende bevolking meer in detail te analyseren, is de *werkzaamheidsgraad*, berekend als de verhouding tussen het totaal aantal werkenden en het totaal aantal inwoners op ar-

Tabel 1.

Bevolking naar geslacht en leeftijd (Antwerpen, Leuven, Brugge, Gent, Hasselt, Brussel, Vlaams Gewest; 2001).

	Antwerpen	Leuven	Brugge	Gent	Hasselt	Brussel	Vlaams Gewest
Inwoners (n)	447 140	88 867	116 698	225 453	68 572	135 563	5 962 667
Man (%)	48,6	49,2	48,4	48,6	48,9	49,7	49,3
Vrouw (%)	51,4	50,8	51,6	51,4	51,1	50,3	50,7
< 18 jaar (%)	19,6	17,7	19,1	18,9	17,8	22,1	20,3
18-64 jaar (%)	60,3	64,8	62,1	62,7	65,0	63,6	62,6
> 65 jaar (%)	20,1	17,5	18,8	18,4	17,2	14,3	17,1
Bevolking op arbeidsleeftijd							
18-64 jaar (n)	269 584	57 577	72 426	141 352	44 539	86 237	3 734 334
18-24 jaar (%)	13,9	14,5	13,8	14,1	14,5	14,6	13,7
25-49 jaar (%)	58,1	63,7	57,2	59,7	57,8	62,0	58,3
50-64 jaar (%)	28,0	21,8	29,0	26,2	27,7	23,4	28,0

Bron: NIS Bevolkingsstatistieken (Bewerking Steunpunt WAV).

Tabel 2.

Arbeidsmarktindicatoren naar geslacht en leeftijd (Antwerpen, Leuven, Brugge, Gent, Hasselt, Brussel, Vlaams Gewest; 2001).

	Antwerpen (%)	Leuven (%)	Brugge (%)	Gent (%)	Hasselt (%)	Brussel (%)	Vlaams Gewest (%)
Werkzaamheidsgraad	61,8	67,6	67,6	65,5	66,4	51,6	66,7
Mannen	70,8	72,5	75,2	72,4	74,9	58,2	75,8
Vrouwen	52,6	62,5	60,1	58,6	57,6	44,5	57,4
18-24 jaar	46,9	39,8	48,0	47,5	45,0	36,6	49,6
25-49 jaar	75,3	79,9	83,9	78,6	81,9	60,0	82,2
50-64 jaar	41,2	50,2	44,7	45,5	45,1	38,5	42,9
Werkloosheidsgraad	12,7	6,8	6,2	11,9	7,4	20,7	6,3
Mannen	11,7	6,9	5,1	11,2	5,7	19,6	4,9
Vrouwen	14,0	6,7	7,6	12,8	9,6	22,2	8,2
18-24 jaar	23,0	18,0	14,6	24,2	17,2	32,9	14,1
25-49 jaar	12,7	6,2	5,8	11,7	7,1	21,2	5,9
50-64 jaar	5,4	2,7	2,9	4,1	2,5	8,5	2,8
Werkgelegenheidsgraad	98,5	111,8	90,5	104,9	112,5	286,3	64,3

Bron: RSZ-LATG, RSZ-PP0, NIS EAK, NIS Volkstelling, RIZIV, RSVZ, VDAB, RSZ (Bewerking Steunpunt WAV).

beidsleeftijd (18-64 jaar). De Vlaamse werkzaamheidsgraad bedraagt 66,7%.

De Vlaamse provinciehoofdsteden doen het niet altijd beter. De Leuvenaars (67,6%) en de Bruggelingen (67,6%) zijn wel meer werkzaam dan gemiddeld in Vlaanderen. Wat opvalt in deze steden is dat het voornamelijk *de vrouwen* zijn die de gunstige werkzaamheid ondersteunen. In Antwerpen (61,8%), Gent (65,5%) en Hasselt (66,4%) zijn de inwoners minder aan het werk dan gemiddeld in Vlaanderen. Dit is ook het geval in Brussel, waar de situatie niet echt rooskleurig te noemen is. Onze hoofdstad kent een zeer lage werkzaamheidsgraad: amper de helft van de inwoners oefent er een job uit en zowel de mannen als de vrouwen presteren ondermaats.

Naar *leeftijd* valt op dat deze zes steden ten aanzien van het Vlaams Gewest een hoger aandeel *jongeren* tellen in hun bevolking op arbeidsleeftijd, maar een lagere jongerenwerkzaamheid noteren. Vooral in Leuven en Brussel is dit het geval, waar het aandeel 18- tot 24-jarigen in de bevolking op arbeidsleeftijd respectievelijk 14,5% en 14,6% bedraagt tegenover 13,7% in het Vlaams Gewest. Hiertegenover staat dat 'slechts' 39,6% van de jonge Leuvenaars en 36,6% van de jonge Brusselaars werkt (tegenover 49,6% in het Vlaams Gewest). Allicht is dit te wijten aan de hogere aanwezigheid van studenten in beide steden die hun tijd eerder doorbrengen met studeren dan met werken.

Bij de *25- tot 49-jarigen* loopt het ook niet altijd even vlotjes. Enkel de Bruggelingen overtreffen hun Vlaamse leeftijdsgenoten wat betreft werkzaamheid. In de andere beschouwde steden lukt dit niet. Vooral Antwerpen en Brussel laten zich hier kennen. In Antwerpen oefent nauwelijks drie kwart van de 25- tot 49-jarige sinjoren een job uit, tegenover 82,2% in het Vlaams Gewest. In Brussel is de kloof nog groter en haast onoverbrugbaar: slechts 60% van de 25- tot 49-jarigen werkt er.

Het aandeel werkende *50-plussers* tikt in 2001 af op 42,9% in het Vlaams Gewest. In de beschouwde steden boeren ze doorgaans beter. De hoogste ouderenwerkzaamheid wordt opgemeten in Leuven waar meer dan de helft van de 50- tot 64-jarigen aan het werk is. Brussel en Antwerpen noteren een

lagere werkzaamheidsgraad van deze leeftijdsgroep dan het Vlaams Gewest. In Brussel loopt het aandeel oudere werkenden terug tot 38,5%.

Werkloosheid

Gemiddeld genomen, behoort 6,3% van de Vlaamse beroepsbevolking tot de niet-werkende werkzoekenden (nwwz). In vijf van de zes beschouwde steden ligt de werkloosheidsgraad hoger dan gemiddeld in het Vlaams Gewest. De uitzondering is Brugge, maar het verschil met het Vlaamse gemiddelde is zeer klein (6,2% in Brugge tegenover 6,3% in het Vlaams Gewest). Vooral de toestand in Brussel, Gent en Antwerpen baart zorgen. De werkloosheid ligt er op een zeer hoog niveau. Dit springt nog sterker in het oog wanneer wordt uitgesplitst naar geslacht en leeftijd.

Naar *geslacht* laat de tabel zien dat mannen doorgaans een lager werkloosheidsrisico lopen dan de vrouwen. Zowel in het Vlaams Gewest als in vijf van de zes beschouwde steden onder beschouwing ligt de werkloosheidsgraad van mannen beneden deze van vrouwen (Leuven is hier de uitzondering).

Het werkloosheidsrisico van *mannen* mag dan overall lager zijn, in de besproken steden ligt de mannelijke werkloosheidsgraad hoger dan gemiddeld in het Vlaams Gewest. Het meest opvallende verschil zien we in Gent, Antwerpen en Brussel waar de mannen een respectievelijke werkloosheidsgraad kennen van 11,2%, 11,7% en 19,6% tegenover 4,9% in het Vlaams Gewest.

De situatie van de *vrouwen* is in deze steden evenmin rooskleurig. De gemiddelde vrouwelijke werkloosheidsgraad in het Vlaams Gewest bedraagt 8,2%. In Brussel (22,2%), Antwerpen (14,0%) en Gent (12,8%) doen de vrouwen het veel minder goed. Daartegenover staan de Leuvense en Brugse vrouwen die blijkbaar beter de weg naar werk vinden.

Het Vlaams Gewest laat een *jongerenwerkloosheid* noteren van 14,1%. In alle provinciehoofdsteden en in Brussel doen de jongeren het minder goed. Vooral de situatie van de Antwerpse, Gentse en Brusselse jongeren lijkt vrij uitzichtloos: de 18- tot

24-jarigen zijn sterk oververtegenwoordigd in de cijfers met respectievelijke werkloosheidsgraden van 23,0%, 24,2% en 32,9%. Maar ook in de andere steden boeren de jongeren niet goed.

Ook de 25- tot 49-jarigen lopen een grotere kans om werkzoekend te worden in de zes steden dan gemiddeld in het Vlaams Gewest. Enkel in Brugge is het risico iets kleiner. Opnieuw zijn de cijfers duidelijk over Gent, Antwerpen en Brussel: hier liggen de werkloosheidsgraden twee tot drie maal hoger dan gemiddeld in Vlaanderen.

Tot slot zijn er nog de *ouderen*. In Leuven, Brugge en Hasselt doen de ouderen het ongeveer even goed als hun Vlaamse collega's. Dit kan niet gezegd worden voor Gent, Antwerpen en Brussel.

Werkgelegenheid

De werkgelegenheidsgraad wordt berekend als het aandeel jobs ten aanzien van de bevolking op arbeidsleeftijd. Per 100 Vlamingen tussen 18 en 64 jaar zijn er gemiddeld zo'n 64 jobs. Wanneer men de centrumfunctie van de beschouwde steden in het achterhoofd houdt, is het niet echt verwonderlijk dat de werkgelegenheidsgraad in deze steden hoger ligt dan in het Vlaams Gewest.

Voorals *Brussel* kenmerkt zich door een hoog aandeel jobs per inwoner (286,3). Zoals blijkt uit de bespreking van de werkzaamheids- en werkloosheidsgraad, kunnen de Brusselaars zelf blijkbaar onvoldoende profiteren van dit uitgebreide jobaanbod. Brussel telt dan ook een hoog aandeel inkomende werkpendelaars.

In *Leuven* (111,8%), *Gent* (104,9%) en *Hasselt* (112,5%) is de jobmarkt eveneens gunstig: er zijn meer jobs dan inwoners op arbeidsleeftijd. Ook hier is de werkpendelaar een belangrijke verklarende factor. In *Antwerpen* (98,5%) en *Brugge* (90,5%) ligt de werkgelegenheidsgraad ook hoger dan gemiddeld in Vlaanderen.

Sectorale werkgelegenheid

De vijf *provinciehoofdsteden* samen zijn goed voor zo'n 594 000 jobs. Anders gezegd, bijna één op vier

jobs in Vlaanderen situeert zich in één van de provinciehoofdsteden. Antwerpen trekt hier met bijna 265 500 arbeidsplaatsen de kar: ruim 11% van de jobs in Vlaanderen wordt uitgeoefend in de Scheldestad. Op de tweede plaats vinden we Gent: de stropendragers tellen ruim 148 000 jobs binnen hun stadsmuren of 6,2% van alle Vlaamse banen. Daarnaast staat *onze hoofdstad* op eigen houtje in voor zo'n 247 000 arbeidsplaatsen, wat haar bijna op gelijke voet brengt met Antwerpen.

Gent, Antwerpen en Brussel scoorden minder goed wat betreft werkzaamheid en werkloosheid, maar worden inzake werkgelegenheid anno 2001 in een positiever daglicht gesteld.

Het leeuwendeel van de werkgelegenheid is voor rekening van de jobs in loondienst. In het Vlaams Gewest zijn er welgeteld 1 989 123 jobs in loondienst, wat overeenstemt met bijna 83% van de totale werkgelegenheid.

Het aantal jobs in loondienst in de *primaire sector* (landbouw en visserij) is in de provinciehoofdsteden en in Brussel zeer beperkt is. De *secundaire sector* (onder andere textielindustrie, metaalsector, chemische nijverheid en de bouwsector) is vooral in Gent (35 017 jobs) sterker vertegenwoordigd dan gemiddeld in Vlaanderen. En ook in Antwerpen (53 031 jobs) is de industrie een belangrijke werkverschaffer.

Toch situeren de meeste jobs in loondienst zich in de tertiaire sector en quataire sector. De *tertiaire sector* (onder andere horeca, vervoerssector, uitzendarbeid en informatica) verschaft in het Vlaams Gewest zo'n 756 600 jobs. Ook in de vijf provinciehoofdsteden staan de commerciële diensten sterk. Dit is zeker het geval in Antwerpen waar er zich maar liefst 117 894 jobs situeren in de commerciële dienstensector. Deze sector is met een aanwezigheidsindex van 2,16 duidelijk sterker vertegenwoordigd in Antwerpen dan gemiddeld in Vlaanderen. Maar ook in Leuven (A.I. = 1,80), Brugge (A.I. = 1,41), Gent (A.I. = 1,49) en Hasselt (A.I. = 1,90) zijn de commerciële diensten sterker aanwezig dan in het Vlaams Gewest. In Brussel is de tertiaire sector eveneens heel sterk aanwezig (A.I. = 6,75). Bijna de helft van de Brusselse jobs is er te situeren. Met 117 923 arbeidsplaatsen steekt de hoofdstad zelfs Antwerpen naar de kroon.

Tabel 3.

Werkgelegenheid (Antwerpen, Leuven, Brugge, Gent, Hasselt, Brussel, Vlaams Gewest; 2001).

	Antwerpen		Leuven		Brugge		Gent		Hasselt		Brussel		Vlaams Gewest	
	Evolutie 1997-2001 (%)		Evolutie 1997-2001 (%)		Evolutie 1997-2001 (%)		Evolutie 1997-2001 (%)		Evolutie 1997-2001 (%)		Evolutie 1997-2001 (%)		Evolutie 1997-2001 (%)	
Totale werkgelegenheid (n)	265 493	2,6	64 378	10,7	65 518	8,8	148 321	4,8	50 116	1,1	246 854	1,8	2 402 306	6,9
Loontrekkend (%)	91,3	3,3	92,8	11,7	88,5	10,4	91,1	5,6	91,4	1,2	96,9	13,3	84,1	8,6
Niet-loontrekkend (%)	8,7	-4,5	7,2	-0,8	11,5	-2,1	8,9	-2,8	8,6	-0,1	3,1	2,1	15,9	-1,4
Jobs in loondienst	A.I.	A.I.	A.I.	A.I.	A.I.	A.I.	A.I.	A.I.	A.I.	A.I.	A.I.	A.I.	A.I.	A.I.
Totaal	241 487	1,68	59 591	1,94	57 388	1,49	134 344	1,78	45 593	1,92	239 117	5,21	1 989 123	1,00
Primaire sector (%)	0,05	0,06	0,17	0,26	0,49	0,57	0,15	0,21	0,97	1,44	0,02	0,07	1,29	1,00
Secundaire sector (%)	22,0	1,27	10,6	0,71	16,2	0,83	26,1	1,60	19,5	1,29	7,6	1,37	29,1	1,00
Tertiaire sector (%)	48,8	2,16	35,2	1,80	36,0	1,41	31,9	1,49	37,6	1,90	49,3	6,75	38,0	1,00
Quartaire sector (%)	29,1	1,55	53,6	3,31	47,2	2,23	41,7	2,37	41,3	2,52	42,5	7,03	31,5	1,00

* A.I. staat voor aanwezigheidsindex en geeft de verhouding tussen enerzijds het aantal jobs in loondienst in een sector in een bepaalde gemeente en het aantal personen op arbeidsleeftijd in die gemeente, vergeleken met dezelfde verhouding in het Vlaams Gewest. Ingevolge deze definitie bedraagt de aanwezigheidsindex van een sector in het Vlaams Gewest steeds 1,00. Een A.I. > 1 geeft aan dat de werkgelegenheid in deze sector in regio X sterker aanwezig is in vergelijking met gemiddeld in het Vlaams Gewest. Een A.I. < 1 duidt op een zwakkere aanwezigheid.

Bron: RSZ, RSVZ, NIS EAK, NIS Volkstelling (Bewerking Steunpunt WAV).

Naast de tertiaire is ook de *quartaire sector* (onder andere openbaar bestuur, onderwijs, maatschappelijke dienstverlening en gezondheidszorg) een belangrijke werkverschaffer. Hier steekt Brussel als administratief centrum voor Vlaanderen, België en Europa met kop en schouders boven de andere steden in deze analyse uit (A.I. = 7,03). Maar ook in de Vlaamse provinciehoofdsteden is de openbare dienstensector prominenter aanwezig dan gemiddeld in Vlaanderen. Vooral in Leuven voorziet de quartaire sector in een groot aantal jobs: met zo'n 32 000 arbeidsplaatsen is deze sector meer dan drie keer zo sterk aanwezig in de Dijlestad dan gemiddeld in Vlaanderen.

Eef Stevens
Steunpunt WAV

Noot

1. In dit artikel werd ervoor gekozen de analyse te beperken tot de stad Brussel (i.p.v. het Brussels Hoofdstedelijk Gewest) en dit om de vergelijking met de andere steden te vergemakkelijken, alsook omdat dit artikel vooral de gemeentelijke cijfers in het daglicht wil stellen.

Cijfers over de provincies, subregio's en de gemeenten in Vlaanderen

Net zoals in de voorgaande jaren heeft het Steunpunt WAV opnieuw een reeks arbeidsmarktgegevens op het niveau van de gemeenten geraamd. Hiertoe wordt beroep gedaan op diverse bronnen (NIS, RSZ, RSVZ, VDAB, BGDA, RIZIV). Per gemeente wordt de activiteitsgraad, de werkzaamheidsgraad en de werkloosheidsgraad gegeven naar geslacht en leeftijd (18-24 jaar, 25-49 jaar en 50-64 jaar), alsook hun componenten zoals de beroepsbevolking, het aantal werkenden en het aantal niet-werkende werkzoekenden. Ook de 'gemeentelijke' werkgelegenheidsgraad, het aantal loontrekkende en zelfstandige jobs en de aanwezigheid van jobs volgens hoofdsector komen aan bod. De meest recent beschikbare gegevens hebben betrekking op 2001. Hiermee vervulden we een consistente tijdreeks vanaf 1997. **Opgelet: door een wijziging in de methodologie werd de tijdreeks 1997-2001 volledig hernieuwd. Voor meer informatie hierover kan u terecht op het Steunpunt WAV.**

Deze informatie wordt samengebracht op de webstek van het Steunpunt WAV (<http://www.steunpuntwav.be>). Onder de rubriek 'Cijfers en duiding' wordt een overzicht van de belangrijkste cijfers en indicatoren per Vlaamse en Brusselse gemeente gegeven, gegroepeerd volgens subregio en provincie. Een aantal overzichtelijke kaarten visualiseert de arbeidsmarktsituatie in de Vlaamse gemeenten. Daarnaast worden de subregionale en provinciale arbeidsmarktgegevens verder gedetailleerd (bv. sectorale verdeling van de loontrekkende werkgelegenheid per regio, vacaturegegevens per regio, overzicht van categorieën van personen in het werkloosheidsstelsel naar regio enzovoort).

Tevens is er een pocket-plooifolder beschikbaar, die een overzicht geeft van de situatie (2001) en de trends op de subregionale en provinciale arbeidsmarkt. De belangrijkste arbeidsmarktindicatoren en kenmerken van de arbeidsmarkt worden er per subregio en provincie naast elkaar gezet, telkens vergeleken met het Vlaamse gemiddelde. Deze plooifolder is gratis te bestellen op het secretariaat van het Steunpunt WAV (016/32 32 39).